

Sygn. akt VU 192/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2014 roku

Sąd Okręgowy – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Główczyński

Protokolant: Magdalena Pańków

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2014 roku w Legnicy

sprawy z wniosku A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 2 stycznia 2014 roku

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 2 stycznia 2014 roku, znak (...) w ten sposób, że do obliczenia wysokości emerytury A. S. przyjmuje:

- przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia z ustaleniami wariantu II opinii biegłej sądowej B. L. z dnia 16 lipca 2014 r.,

- wskaźnik wartości podstawy wymiaru wynoszący 59,50 %

oraz ustala wysokość emerytury od dnia 20 listopada 2013 r. według wariantu II wskazanej opinii na kwotę 1613,48 zł,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na rzecz wnioskodawcy kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa

procesowego.

Sygn. akt VU 192/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 stycznia 2014 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przyznał A. S. prawo do emerytury od dnia 20 listopada 2013 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia (1991-2013), wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 57,43 %,

okresy składkowe w wymiarze 32 lat, 4 miesięcy i 9 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 10 miesięcy i 27 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyjaśnił przy tym, że za okres zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładzie (...) w L. od 16 stycznia 1968 r. do 23 kwietnia 1968 r. oraz od 11 kwietnia 1970 r. do 31 października 1978 r., z uwagi na brak stosownych zaświadczeń o wynagrodzeniu, przyjęto wynagrodzenie minimalne.

Odwołanie od powyżej decyzji złożył A. S. domagając się przeliczenia emerytury przy uwzględnieniu zarobków, jakie osiągał w okresie zatrudnienia w Zakładzie (...) w L. od 16 stycznia 1968 r. do 31 października 1978 r. - w oparciu o dokumenty załączone do wniosku o emeryturę, w których wynagrodzenie za pracę określono stawką godzinową.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że A. S. nie udokumentował liczby godzin przepracowanych w czasie zatrudnienia w Zakładzie (...) w L. od 16 stycznia 1968 r. do 31 października 1978 r., a zatem brak było podstaw do przeliczenia emerytury przy uwzględnieniu stawki godzinowej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. S., urodzony w dniu (...), w okresie od 16 stycznia 1968 r. do 31 października 1978 r. był zatrudniony w Zakładzie (...) w L. w pełnym wymiarze czasu na stanowisku kierowcy pojazdów samochodowych.

W czasie tego zatrudnienia, w okresie od 24 kwietnia 1968 r. do 10 kwietnia 1970 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę zawodową, przy czym do pracy w Zakładzie (...) w L. powrócił w dniu 21 kwietnia 1970 r.

/okoliczności bezsporne/

W spornym okresie wynagrodzenie zasadnicze ubezpieczonego określane było stawką godzinową, która wynosiła:

- od dnia 16 stycznia 1968 r. - 5,70 zł/godz.;
- od dnia 21 kwietnia 1970 r. - 6,20 zł/godz.;
- od dnia 1 kwietnia 1974 r. - 7,00 zł/godz. + 1,00 zł/godz. za rodzaj prowadzonego pojazdu;
- od dnia 14 stycznia 1975 r. - 7,00 zł/godz. + 1,50 zł/godz. za rodzaj prowadzonego pojazdu;
- od 1 maja 1978 r. - 9,00 zł/godz. + 1,50 zł/godz. za rodzaj prowadzonego pojazdu.

W tym czasie A. S. otrzymywał również stały dodatek:

1) za obsługę radiotelefonu wynoszący:

- od dnia 21 października 1971 r. do dnia 28 lutego 1973 r. – 10,00 zł dziennie, przy czym suma dodatków nie mogła przekraczać 900,00 zł miesięcznie;
- od dnia 8 września 1976 r. – 10,00 zł dziennie, przy czym suma dodatków nie mogła przekroczyć 1.100,00 zł miesięcznie;

2) za wykonywanie czynności spedycyjnych łącznie z przejęciem odpowiedzialności za konwój przewożonych materiałów wynoszący:

- od 1 marca 1973 r. – 30,00 zł dziennie, przy czym suma dodatków nie mogła przekraczać 900,00 zł miesięcznie;
- od 1 kwietnia 1974 r. – 28,00 zł dziennie, przy czym suma dodatków nie mogła przekraczać 1.100,00 zł miesięcznie.

Do w ó d: akta ubezpieczeniowe: t. II: świadectwo pracy z dnia 02.11.1978r., k. 11; angaż, k. 12, 14, 16, 19, 20-21; pismo o ustaleniu warunków płacy, k. 13, 15, 17-18.

W celu ustalenia wysokości wynagrodzenia, jakie wnioskodawca osiągał w okresie zatrudnienia w Zakładzie (...) w L. dokonano ustaleń w zakresie liczby godzin w poszczególnych miesiącach (latach) stosownie do obowiązujących przepisów ustawodawstwa pracy na podstawie kalendarza za poszczególne lata, obliczając w poszczególnych okresach liczby dni pracy od poniedziałku do piątku w rozmiarze 8 godzin oraz w soboty w rozmiarze 6 godzin, tj. 46 godzin tygodniowo, przyjmując za dni pracy wszystkie dni tygodnia, za wyjątkiem :

- świąt uznanych ustawowo:

niedziele;

1 stycznia – Nowy Rok;

1 maja – Święto Państwowe;

pierwszy dzień Wielkiej Nocy;

drugi dzień Wielkiej Nocy;

pierwszy dzień Zielonych Świątek;

dzień Bożego Ciała;

22 lipca – Święto Odrodzenia Polski;

1 listopada – Wszystkich Świętych;

25 grudnia pierwszy dzień Bożego Narodzenia;

26 grudnia drugi dzień Bożego Narodzenia;

- dodatkowych dni wolnych od pracy (soboty) na podstawie dekretu Rady Państwa z dnia 20 lipca 1972 r. o dodatkowych dniach wolnych od pracy (Dz. U. Nr 29, poz. 203) oraz dekret z dnia 14 lipca 1973 r. o dodatkowych dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 1972 r. Nr 29, poz. 160) - za wyjątkiem dni dodatkowo wolnych od pracy w 1972 r. i 1973 r., ponieważ ich udzielenie pozostawało bez wpływu na normę tygodniową (46 godzin).

W związku z powyższym, wymiar czasu pracy ubezpieczonego w spornym okresie kształtował się następująco:

1968	Liczba dni	1970	Liczba dni	1971	Liczba dni			
	pn. – Pt.	sobota		pn. - pt.	sobota		pn. - pt.	sobota
I	11	2	I	służba wojskowa do 10.04.1970 r.	I	20	5	
II	21	4	II		II	20	4	

III	21	5	III		III	23	4	
IV	16	3	IV	8	1	IV	21	4
V	szługa wojskowa od 24.04.1968 r.	V	19	5	V	21	4	
VI		VI	22	4	VI	21	4	
VII		VII	22	4	VII	21	5	
VIII		VIII	21	5	VIII	22	4	
IX		IX	22	4	IX	22	4	
X		X	22	5	X	21	5	
XI		XI	21	4	XI	21	4	
XII		XII	22	3	XII	23	3	
Σ dni	69	14	Σ dni	179	35	Σ dni	256	50
Σ godz.	69x8=552	14x6=84	Σ godz.	179x8 =1432	35x6=210	Σ godz.	256x8 =2048	50x6=300
	636		1642		2348			
Wynagrodzenie	636 x 5,70 = 3.625,20 zł	Wynagrodzenie 1642 x 6,20 = 10.180,40 zł	Wynagrodzenie 2348 x 6,20 = 14.557,60 zł					

1972	Liczba dni	1973	Liczba dni	1974	Liczba dni	
------	------------	------	------------	------	------------	--

	pn. - pt.	sobota		pn. - pt.	sobota		pn. - pt.	sobota
I	21	4	I	22	4	I	22	4
II	21	4	II	20	4	II	20	4
III	23	4	III	22	5	III	21	5
IV	19	5	IV	20	4	IV*	21	4
V	22	4	V	22	4	V	22	3
VI	21	4	VI	20	5	VI	19	5
Vii	21	4	VII	22	3	VII	22	3
VIII	23	4	VIII	23	4	VIII	22	4
IX	21	5	IX	20	5	IX	21	3
X	22	4	X	23	4	X	23	3
XI	21	4	XI	21	4	XI	20	4
XII	19	5	XII	19	5	XII	20	4
Σ dni	254	51	Σ dni	254	51	Σ dni	253	46
Σ godz.	254x8 = 2032	51x6=306	Σ godz.	254x8 = 2032	51x6=306	Σ godz.	253x8 = 2024	46x6=276
	2338		2338		2300			
Wynagrodzenie	Wynagrodzenie	Wynagrodzenie						
2338 x 6,20 = 14.495,60 zł	2344 x 6,20 = 14.495,60 zł	582 x 6,20 + 1718 x (7,00+1,00) =						

		17.352,40 zł	
--	--	-----------------	--

* od 01.04,1974 r. zmiana stawki godzinowej

1975	Liczba dni	1976	Liczba dni	1977	Liczba dni			
	pn. - pt	sobota		pn. - pt.	sobota		pn. - pt.	sobota
I*	22	4	I	21	4	I	21	3
II	20	3	II	20	3	II	20	3
III	20	4	III	23	3	III	23	3
IV	22	4	IV	21	3	IV	20	4
V	19	3	V	21	3	V	21	4
VI	21	3	VI	21	3	VI	21	3
VII	21	4	VII	21	4	VII	20	4
VIII	21	8	VIII	22	3	VIII	23	3
IX	22	3	IX	22	3	IX	22	3
X	23	3	X	21	4	X	20	5
XI	20	4	XI	21	3	XI	21	3
XII	21	3	XII	23	2	XII	21	4
Σ dni	252	41	Σ dni	257	Σ dni	Σ dni	253	42
Σ godz.	252 x 8 = 2016	41 x 6=246	Σ godz.	257 x 8 = 2056	38 x 6=228	Σ godz.	253 x 8 = 2024	42 x 6=252
	2262		2284		2276			

Wynagrodzenie 76 x (7,00) + 21 6 x (7,00 + 50) = 19.189,00 zł	Wynagrodzenie 2284 x 7,00 + 1,50 = 19.414,00 zł	Wynagrodzenie 2276 x (7,00 + 1,50) = 19.346,00 zł	
--	--	--	--

* od 14.01.1975 r. zmiana stawki godzinowej

	Liczba dni	
	pn. – pt.	sobota
I	22	3
II	20	3
III	22	3
IV	20	5
V*	19	4
VI	22	3
VII	21	3
VIII	23	3
IX	21	4
X	22	3
XI	Zatrudniony do 31.10.1978 r.	
XII		

Σ dni	272	34
Σ godz.	212 x 8 = 1696	34 x 6=204
	1900	
Wynagrodzenie 756 x (7,00+7,50)+1144 x (9,00+1,50) = 18.438,00 zł		

* od 01.05.1978 r. zmiana stawki godzinowej

Wysokość dodatków wypłacanych na rzecz A. S. w spornym okresie kształtowała się natomiast następująco:

1971	Dni robocze	Dodatek	Miesięcznie kwota
I	X	X	X
II	X	X	X
III	X	X	X
IV	X	X	X
V	X	X	X
VI	X	X	X
VII	X	X	X
VIII	X	X	X
IX	X	X	X
X	9	10	90
XI	25	10	250

XII	26	10	260
RAZEM	40		600

14.557,60 zł + 600,00 zł (wynagrodzenie wg stawki godzinowej + roczna kwota dodatku) = 15.157,60 zł

1972	Dni robocze	Dodatek	Miesięcznie kwota
I	25	10	250
II	25	10	250
III	27	10	270
IV	24	10	240
V	26	10	260
VI	25	10	250
VII	25	10	250
VIII	27	10	270
IX	26	10	260
X	26	10	260
XI	25	10	250
XII	24	10	240
RAZEM	305		3050

14.495,60 zł + 3.050,00 zł (wynagrodzenie roczne ze stawki godzinowej + roczna kwota dodatku) = 17.545,60 zł

1973	Dni robocze	Dodatek	Miesięcznie kwota
------	-------------	---------	-------------------

I	26	10	260
II	24	10	240
III	27	30	810
IV	24	30	720
V	26	30	780
VI	25	30	750
VII	25	30	750
VIII	27	30	810
IX	25	30	750
X	27	30	810
XI	25	30	750
XII	24	30	720
RAZEM	256		8150

14495,60 zł + 81,50 zł (wynagrodzenie roczne wg stawki godzinowej + roczna kwota dodatku) = 22.645,60 zł

1974	Dni robocze	Dodatek	Miesięcznie kwota
I	26	30	780
II	24	30	720
III	26	30	780
IV*	25	28	700

V	25	28	700
VI	24	28	672
VII	25	28	700
VIII	26	28	728
IX	24	28	672
X	26	28	728
XI	24	28	672
XII	24	28	672
RAZEM	253		8524

*od 01.04.1974 zmiana kwoty dodatku

17.352,40 zł + 8.524,00 zł (wynagrodzenie roczne wg stawki godzinowej + roczna kwota dodatku) = 25.876,40 zł

1975	Dni robocze	Dodatek	Miesięcznie kwota
I	26	28	728
II	23	28	644
III	24	28	672
IV	26	28	728
V	22	28	616
VI	24	28	672
VII	25	28	700

VIII	24	28	672
IX	25	28	700
X	26	28	728
XI	24	28	672
XII	24	28	672
RAZEM	293		8204

19.189,00 zł + 8.204,00 zł (wynagrodzenie roczne wg stawki godzinowej + roczna kwota dodatku) = 27.393,00 zł

1976	Dni robocze	Dodatki	Miesięcznie kwota
I	25	28	700
II	23	28	644
III	26	28	728
IV	24	28	672
V	24	28	672
VI	24	28	672
VII	24	28	672
VIII	25	28	700
IX*	25/20	28/10	700+200=900
X	25	28/10	700+250=950
XI	24	28/10	672+240=912

XII	25	28/10	700+250=950
RAZEM			9172

*od 08.09.1976 r. dodatek za radiotelefon

19.414,00 zł + 9.172,00 zł (wynagrodzenie roczne wg stawki godzinowej + roczna kwota

dodatków) = 28.586,00 zł

1977	Dni robocze	Dodatki łącznie	Miesięcznie kwota
I	24	38	912
II	23	38	874
III	26	38	988
IV	24	38	912
V	25	38	950
VI	24	38	912
VII	24	38	912
VIII	26	38	988
IX	25	38	950
X	25	38	950
XI	24	38	912
XII	25	38	950
RAZEM			11210

19.346,00 zł + 11.210,00 zł (wynagrodzenie roczne wg stawki godzinowej + roczna kwota dodatków) = 30.556,00 zł

1978	Dni robocze	Dodatki łącznie	Miesięcznie kwota
I	25	38	950
II	23	38	874
III	25	38	950
IV	25	38	950
V	23	38	874
VI	25	38	950
VII	24	38	912
VIII	26	38	988
IX	25	38	950
X	25	38	950
XI	X	X	X
XII	X	X	X
RAZEM	246		9348

18.438,00 zł + 9.348,00 zł (wynagrodzenie roczne wg stawki godzinowej + roczna kwota dodatków) = 27.786,00 zł

Wynagrodzenie wnioskodawcy - będące sumą wynagrodzenia rocznego ustalonego według stawki godzinowej i rocznej kwoty dodatków - wyniosło:

- w 1971r.- 15.157,60 zł;

- w 1972 r. - 17.545,60 zł;

- w 1973 r. - 22.645,60 zł;

- w 1974 r. - 25.876,40 zł;

- w 1975 r.- 27.393,00 zł;

- w 1976 r. – 28.586,00 zł;

- w 1977 r. – 30.556,00 zł;

- w 1978 r. – 27.786,00 zł.

W związku powyższym, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, wyliczony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia (1972-1976, 1996-1998, 2000-2002, 2004-2012) wyniósł 59,50 %.

Lp.	Za rok kalendarzowy	Zarobki-dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (w zł)	Kwota rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za rok kalendarzowy (w zł)	Stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy (w %)
1	2	3	4	5 (3:4)
1.	1968	3 625,20	25 272,00	14,34
2.	1970	10 180,40	26 820,00	37,96
3.	1971	15 157,60	28 296,00	53,57
4.	1972	17 545,60	30 108,00	58,27
5.	1973	22 645,60	33 576,00	67,44
6.	1974	25 876,00	38 220,00	67,70
7.	1975	27 393,00	46 956,00	58,34
8.	1976	28 586,00	51 372,00	55,64
9.	1977	30 556,00	55 152,00	55,40
10.	1978	27 786,00	58 644,00	47,38
11.	1991	7 106 153,00	21 240 000,00	33,46
12.	1992	17 614 800,00	35 220 000,00	50,01

13.	1993	25 879 200,00	47 940 000,00	53,98
14.	1994	34 489 600,00	63 936 000,00	53,94
15.	1995	4 637,43	8431,44	55,00
16.	1996	5 973,61	10 476,40	57,02
17.	1997	7 190,86	12 743,16	56,43
18.	1998	8 574,99	14 873,88	57,65
19.	1999	10 812,26	20 480,88	52,79
20.	2000	13 270,81	23 085,72	57,48
21.	2001	14 499,25	24 742,20	58,60
22.	2002	15 181,07	25 598,52	59,30
23.	2003	7 034,50	26 417,64	26,63
24.	2004	16 265,14	27 474,84	59,20
24.	2005	16 983,27	28 563,48	59,46
26.	2006	17 770,40	29 726,76	59,78
27.	2007	19 008,42	32 292,36	58,86
28.	2008	20 928,56	35 326,56	59,24
29.	2009	22 989,60	37 235,52	61,74
30.	2010	22 651,20	38 699,76	58,53
31.	2011	24 184,40	40 794,24	59,28
32.	2012	25 387,20	42 260,04	60,07

D o w o d y: opinia biegłego z zakresu ubezpieczeń społecznych z dnia 16.07.2014r., k. 65-84; opinia uzupełniająca dnia 03.10.2014r., k. 134-140.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie A. S. podlegało uwzględnieniu w części.

Zgodnie z treścią art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 j.t.) wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,
- 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,
- 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty - a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, obliczony na zasadach określonych w przepisie art. 15 wskazanej ustawy mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia. Podstawa wymiaru emerytury lub renty, ustalona na zasadach określonych w ust. 1 i 2, podlega wszystkim waloryzacjom przysługującym do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie tej podstawy.

Z treści art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej wynika zaś, że podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalone w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Jeżeli pracownik nie może udowodnić wysokości uzyskanego wynagrodzenia, a z dokumentów (np. ze świadectwa pracy) wynika, że pozostawał w zatrudnieniu w ramach stosunku pracy przez cały rok kalendarzowy, to do ustalenia podstawy wymiaru winno być przyjęte minimalne wynagrodzenie za cały rok.

W sytuacji zaś, gdy pracownik wskazuje do ustalenia podstawy wymiaru rok, za który może przedłożyć zarobki za część roku, a za pozostałą jego część nie ma takiej możliwości, to do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty winny być przyjęte udokumentowane zarobki za część roku, a następnie uzupełnione minimalnym wynagrodzeniem za okres, w którym pracownik pozostawał w ubezpieczeniu pracowniczym, ale nie mógł przedłożyć dokumentów potwierdzających wysokość osiągniętego wynagrodzenia.

W przypadku ustalania minimalnego wynagrodzenia za okres krótszy niż miesiąc dzieli się to wynagrodzenie przez faktyczną liczbę dni miesiąca, a następnie mnoży się przez liczbę dni, w których pracownik pozostawał w stosunku pracy.

Nie uwzględnia się minimalnego wynagrodzenia:

- za okresy, w których pracownik nie otrzymywał wynagrodzenia, np. przebywał na urlopie bezpłatnym, odbywał zasadniczą służbę wojskową;

- za okresy pozostawania bez pracy, które zostały zaliczone jako okresy ubezpieczenia osobie przywróconej do pracy na podstawie wyroku sądu.

Jednocześnie wskazać należy, że przy ustalaniu podstawy wymiaru obowiązuje rozporządzenia Rady Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1421). Zgodnie z § 21 ust. 1 tego rozporządzenia, środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. W postępowaniu sądowym mogą natomiast zostać przyjęte dowody pośrednie, pozwalające ustalić najbardziej uprawdopodobnioną wysokość wynagrodzenia.

Ponadto, przy ocenie, które składniki wynagrodzeń należy przyjąć do podstawy wymiaru emerytury lub renty należy brać także pod uwagę:

- w okresie od 19 października 1968 r. do 31 grudnia 1976 r. - uchwałę nr 103 Rady Ministrów z dnia 25 maja 1971 r. w sprawie składników funduszu płac i pozostałych wynagrodzeń z tytułu pracy w jednostkach gospodarki uspołecznionej (M. P. Nr 131, poz. 196);

- w okresie od 1 stycznia 1977 r. do 31 grudnia 1983 r. - rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 13 grudnia 1976 r. w sprawie dostosowania niektórych przepisów o ubezpieczeniu społecznym i ubezpieczeniu rodzinnym do zasad określających składniki funduszu płac (Dz. U. Nr 40, poz. 239);

- w okresie od 1 stycznia 1977 r. do 31 grudnia 1983 r. uchwałę nr 158 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie składników funduszu płac (M. P. Nr 43, poz. 212);

- w okresie od 1 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1989 r. – uchwałę Nr 33 Rady Ministrów z dnia 25 marca 1983 r. w sprawie klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej (M. P. Nr 15, poz. 85);

- w okresie od 1 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1989 r. – zarządzenie Nr 21 Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 18 maja 1984 r. w sprawie klasyfikacji składników wynagrodzeń (Dz. U. GUS Nr 3, poz. 6).

W rozpoznawanej sprawie mają zastosowanie także przepisy obowiązujących w spornym okresie aktów prawnych, tj.:

- ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. Nr 4, poz. 28 z późn. zm.);

- dekretu z dnia 20 lipca 1972 r. o dodatkowych dniach wolnych od pracy (Dz. U. Nr 29, poz. 203);

- dekretu z dnia 14 lipca 1973 r. o dodatkowych dniach wolnych od pracy (Dz. U. Nr 29, poz. 160);

- uchwały nr 41 Rady Ministrów z dnia 6 lutego 1974 r. w sprawie zasad i terminów wprowadzania dodatkowych dni wolnych od pracy w latach 1974 r. i 1975 r. M.P. Nr 6, poz. 43.

Na gruncie niniejszej sprawy bezspornym było, iż w okresie od 16 stycznia 1968 r. do 23 kwietnia 1968 r. oraz od 21 kwietnia 1970 r. do 31 października 1978 r. A. S. był zatrudniona w Zakładzie (...) w L., zaś w okresie od 24 kwietnia 1968 r. do 10 kwietnia 1970 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Kwestią sporną pomiędzy stronami niniejszego postępowania było natomiast ustalenie wynagrodzenia, jakie wnioskodawca uzyskiwał w tych okresach.

Celem rozstrzygnięcia okoliczności spornych Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu ubezpieczeń społecznych, który na podstawie wskazanych wyżej przepisów oraz dokumentacji zgromadzonej w aktach ubezpieczeniowych w postaci świadectwa pracy i angaży ustalił wymiar czasu pracy A. S. w okresie od 16 stycznia 1968 r. do 23 kwietnia 1968 r. oraz od 21 kwietnia 1970 r. do 31 października 1978 r. oraz wysokość wynagrodzenia osiąganego przez niego w tym czasie.

Biegła - w oparciu o obowiązujące przepisy ustawodawstwa pracy – ustaliła przede wszystkim, że wymiar czasu pracy wnioskodawcy w okresie od 16 stycznia 1968 r. do 23 kwietnia 1968 r. oraz od 21 kwietnia 1970 r. do 31 października 1978 r. wynosił 46 godzin tygodniowo (8 godzin od poniedziałku do piątku oraz 6 godzin w sobotę). Następnie, na podstawie kalendarza za poszczególne lata, biegła ustalił liczbę dni, jaką do przepracowania w kolejnych miesiącach i latach miał ubezpieczony – przyjmując w tym zakresie wszystkie dni tygodnia za wyjątkiem świąt uznanych ustawowo oraz dodatkowych dni wolnych od pracy (z pominięciem dni dodatkowo wolnych od pracy w 1972 r. i 1973 r., ponieważ ich udzielenie pozostawało bez wpływu na normę tygodniową). Przemnożenie powyższych wartości przez stawkę godzinową, którą w danym okresie otrzymywał wnioskodawca, pozwoliło na ustalenie wysokości zarobków rocznych A. S..

Obliczone w powyższy sposób zarobki roczne wnioskodawcy zostały następnie zwiększone przez biegłego o kwoty stałych dodatków do wynagrodzenia (za obsługę radiotelefonu, oraz za wykonywanie czynności spedycyjnych łącznie z przejściem odpowiedzialności za konwój przewożonych materiałów), obliczone przez pomnożenie liczby godzin do przepracowania w danym okresie i wysokość tych składników – zgodnie z danymi zawartymi w dokumentacji płacowej załączonej do akt ubezpieczeniowych.

Powyższe stanowiło podstawę do ustalenia, że wynagrodzenie ubezpieczonego w okresach od 16 stycznia 1968 r. do 23 kwietnia 1968 r. oraz od 21 kwietnia 1970 r. do 31 października 1978 r. kształtowało się następująco:

- 1968 r. – 3.625,20 zł;
- 1970 r. – 10.180,40 zł;
- 1971 r. – 15.157,60 zł;
- 1972 r. – 17.545,60 zł;
- 1973 r. – 22.645,00 zł;
- 1974 r. – 25.876,00 zł;
- 1975 r. – 27.393,00 zł;
- 1976 r. – 28.586,00 zł;
- 1977 r. – 30.556,00 zł;
- 1978 r. – 27.786,00 zł.

Dokonana przez biegłą z zakresu ubezpieczeń społecznych weryfikacja wysokości wynagrodzeń osiągniętych przez wnioskodawcę w okresach od 16 stycznia 1968 r. do 23 kwietnia 1968 r. oraz od 21 kwietnia 1970 r. do 31 października 1978 r. pozwoliła na ustalenie, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia (1972-1976, 1996-1998, 2000-2002, 2004-2012) w wysokości 59,50 % jest najkorzystniejszy dla ubezpieczonego.

W tym miejscu należy wyjaśnić, że okres odbywania zasadniczej służby wojskowej nie mógł zostać uwzględniony przy przeliczeniu wysokości świadczenia należnego A. S..

Uwagę zwraca, że w myśl art.49 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku PRL (Dz. U. Nr 44, poz. 220), z chwilą stawienia się do odbywania zasadniczej służby wojskowej, wnioskodawca nabył status żołnierza. Od 24 kwietnia 1968 r. do 10 kwietnia 1970 r. A. S. nie miał więc przymiotu pracownika – o czym świadczy fakt, że w tym czasie zakład pracy nie wypłacał na jego rzecz wynagrodzenia.

Powyższe wykluczało ustalenie wysokości zarobków wnioskodawcy za czas odbywania zasadniczej służby wojskowej w sposób analogiczny jak za okres zatrudnienia w Zakładzie (...) w L..

W ocenie Sądu, opinia biegłej z zakresu ubezpieczeń społecznych została sporządzona rzetelnie, po dogłębnej analizie dokumentów zgromadzonych w aktach. Opinia jest spójna, a zawarte w niej wnioski zostały logicznie uzasadnione. Biegła w sposób dokładny i precyzyjny zaprezentowała sposób wyliczenia wynagrodzenia otrzymywanego w spornych latach przez wnioskodawcę. Kalkulacje te, dokonane w oparciu o dane zawarte w dokumentacji płacowej ubezpieczonego, zostały, w ocenie Sądu, przeprowadzone prawidłowo i nie budzą zastrzeżeń.

Uwagę zwraca przy tym, że w treści opinii uzupełniającej, ustosunkowując się do zarzutów A. S. zgłoszonych w piśmie z dnia 12 kwietnia 2014 r. względem opinii zasadniczej z dnia 16 lipca 2014 r., biegła z zakresu ubezpieczeń społecznych wyjaśniła, że premie regulaminowe nie podlegały uwzględnieniu do podstawy wymiaru składek. Pierwsza wzmianka o tym składniku wynagrodzenia pojawiła się w angażu z dnia 21 kwietnia 1970 r. W dokumencie tym nie wskazano jednak jego wysokości. W kolejnych angażach określono zaś jedynie maksymalną procentową wysokość premii, tj. do 15 % (angaże z dnia 28 sierpnia 1970 r. i z dnia 6 maja 1972 r.) lub wskazano, iż warunki premiowania określa zakładowy regulamin premiowania. Na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych nie można było zatem ustalić, czy na rzecz A. S. (i w jakiej wysokości) wypłacano przedmiotowy składki i za jakie okresy.

Analogicznie należało ocenić wypłatę tzw. „trzynastej pensji”. Akty normatywne obowiązujące w spornych okresach nie przewidywały bowiem obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od nagród z zakładowego funduszu nagród i premii z zysku (tzw. trzynastych i czternastych pensji). Został on wprowadzony dopiero rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. Nr 7, poz. 41 ze zm.) i dotyczył nagród wypłacanych po dniu 1 stycznia 1991 r.

Abstrahując od powyższego należy stwierdzić, że biegła prawidłowo skonstatowała, iż praca wykonywana przez wnioskodawcę w okresie od 16 stycznia 1968 r. do 23 kwietnia 1968 r. oraz od 21 kwietnia 1970 r. do 31 października 1978 r. nie miała charakteru tzw. pracy „akordowej”.

Podkreślenia wymaga, że akord nie jest systemem czasu pracy, lecz systemem wynagradzania, w którym wysokość zarobków uzależniona jest od ilościowych wyników pracy. W związku z powyższym, czas pracy osoby wynagradzanej w systemie akordowym nie różni się niczym od czasu pracy pracowników opłacanych w inny sposób.

Natomiast okoliczność, że wnioskodawca pracował w przez pewien okres czasu dłużej niż przez 8 godzin dziennie (w soboty 6 godzin) świadczy o tym, że wykonywał on pracę w godzinach nadliczbowych i z tego tytułu przysługiwał mu stosowny dodatek. Niemniej jednak, z powodu braku ewidencji czasu pracy ubezpieczonego w tym zakresie, nie było możliwe wyliczenie wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe przebyte przez niego w okresach od 16 stycznia 1968 r. do 23 kwietnia 1968 r. oraz od 21 kwietnia 1970 r. do 31 października 1978 r.

Ponadto, wbrew zarzutom wnioskodawcy, biegła nie weryfikowała dochodu osiąganego przez niego w okresie prowadzenia działalności gospodarczej, tj. w latach 1991-2011. Opinia z dnia 16 lipca 2014 r. bazowała bowiem w tym zakresie na ustaleniach dokonanych przez organ rentowy.

Mając na uwadze powyższe Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 2 stycznia 2014 r. znak (...) w ten sposób, że do obliczenia wartości kapitału początkowego przyjął wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 59,50 %, przy przyjęciu wynagrodzenia za lata:

- 1972 r. -17.545,60 zł;
- 1973 r. -22.645,60 zł
- 1974 r. -25.876,00 zł;
- 1975 r. -27.393,00 zł;
- 1976 r. -28.586,00 zł
- 1996 r. – 5.973,61 zł;
- 1997 r. – 7.190,86 zł;
- 1998 r. – 8.574,99 zł;
- 2000 r. -13.270,81 zł;
- 2001 r. -14.499,25 zł;
- 2002 r. -15 181,07 zł;
- 2004 r. -16.265,14 zł;
- 2005 r. -16.983,27 zł;
- 2006 r. -17.770,40 zł;
- 2007 r. -19.008,42 zł;
- 2008 r. -20.928,56 zł;
- 2009 r. -22.989,60 zł;
- 2010 r. -22.651,20 zł;
- 2011 r. -24.184,40 zł;
- 2012 r. -25.387,20 zł.

Powyższe Sąd przyjął zgodnie z wariantem II opinii biegłej mgr B. L..

Dalej idące odwołanie Sąd oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.